

Öz-Yeterlilik ve Değişime Karşı Direncin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi *The Effect of Self-Efficacy and Resistance to Change on Entrepreneurship Tendency*

Bilal ÇANKIR

Yrd. Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İşletme Bölümü, bilalcankir@gmail.com

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Geliş 16 Kasım 2016
Düzeltilme Geliş 25 Şubat 2017
Kabul 23 Mayıs 2017

Anahtar Kelimeler:

Öz-Yeterlilik, Girişimcilik, Değişime Karşı Direnç, Değişim Yönetimi, Girişimcilik Eğitimi

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır

ÖZET

Çalışma öğrencilerin daha henüz kariyer başlangıcı yapmadan önce onların girişimcilik istekliliğini hangi faktörlerin etkilediğini ve öz-yeterlilik, belirsizliğe ve değişime karşı olan dirençlerinin bu duyguya üzerini rolünü sorgulamaktadır. Çalışmanın amacı 206 yükseköğretim öğrencisinin öz-yeterlilik ve belirsizliğe karşı direncin girişimcilik eğilimi üzerine etkisini ortaya koymaktır. Girişimcilik isteği için Canbaz, Çankır ve Çevik (2013)'in dokuz soruluk "Girişimcilik İsteği Ölçeği", Öz-Yeterliliği ölçmek için Schwarzer ve Jerusalem (1995) tarafından hazırlanıp 1996 yılında Yeşilay, Schwarzer ve Jerusalem tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan 10 maddelik Genel Öz-Yeterlilik ölçeği ve değişime karşı direnç için Oreg (2003)'in altı soruluk ölçeği Türkçe uyarlaması yapılarak kullanılmıştır.

ARTICLE INFO

Article History:

Received 16 November 2016
Received in revised form 25 February 2017
Accepted 23 May 2017

Keywords:

Self-Efficacy, Entrepreneurship, Resistance to Change, Change Management, Entrepreneurship Training

© 2017 PESA All rights reserved

ABSTRACT

In this study, before the students have just started their careers which factors influence their entrepreneurial willingness have questioned the role of self-efficacy and resistance to change. The aim of the study is two hundred university students to determine the the effect of self-efficacy, resistance to uncertainty and change on entrepreneurship tendency. The following be used in the study. For entrepreneurship nine questions prepared by Canbaz, Çankır and Çevik (2013), "Entrepreneurship Appetence Scale" for self-efficacy ten questions prepared by Schwarzer and Jerusalem (1995) and made their adaptation by Yeşilay, Schwarzer and Jerusalem (1996), and for self-efficacy and resistance to change six-item scale by Oreg (2003).

GİRİŞ

Son yıllarda girişimcilik üzerine yapılan çalışmalarda ciddi bir artış görülmektedir (Alvarez, Audretsch & Link, 2016, Welter, 2011'den Akt. Wadhvani, 2016). Özellikle son yıllarda yaşanan ekonomik durgunluk neticesinde daha fazla risk almaya aç müteşebbislere ekonomilerin hissettiği ihtiyaç oldukça artmıştır (Zimmerer, Scarborough & Wilson, 2005). Ekonomik krizlerden kurtuluşun yatırım ve yatırımcılar ile gerçekleşebileceğini anlayan hükümetler çeşitli teşvik programlarını uygulamaya koymuşlardır (Ayala, Lerner & Schwartz, 2010).

Çalışma hayatıyla ilgili öngörülerin alt üst olduğu, değişim hızının git gide arttığı, rekabet koşullarının işletmeleri yenilik ve sürdürülebilir politikalara zorladığı bir dönemden geçmekteyiz. Bu dönemin farklılık unsuru oluşturabilecek yegâne ve en önemli kaynağı; insan ve insanın eğitimidir. Araştırmanın temel amacı Kırklareli Üniversitesinde eğitim görmekte olan öğrenciler örneklemini üzerinde öğrencilerin girişimcilik ve girişimcilik niyetlerini ortaya çıkarmak, girişimcilik niyeti ile değişime karşı direnç ve öz-yeterlilikleri arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılmasıdır.

Araştırma kapsamında ele alınan değişkenlerin ölçülmesi bir anket formu aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Anket formundan 206 adedi değerlendirmeye alınmıştır. Anket formunun birinci bölümünde çalışanların girişimcilik isteği düzeyini belirlemeye yönelik olarak Canbaz, Çankır ve Çevik (2013) tarafından yapılan "Girişimcilik İsteği" ölçeği, ikinci bölümde, değişime karşı direnç için Oreg (2003)'in altı soruluk ölçeği Türkçe uyarlaması yapılan "Değişime Karşı Direnç" ölçeği, üçüncü bölümde, Öz-Yeterliliği ölçmek için Schwarzer ve Jerusalem (1995) tarafından hazırlanıp 1996 yılında Yeşilay, Schwarzer ve Jerusalem tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan 10 maddelik "Genel Öz-Yeterlilik" ölçeği, dördüncü bölümde ise araştırmaya katılanların demografik bulgularını belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Anket çalışması sonucunda veriler IBM SPSS programında analiz edilmiştir.

1. Değişime Karşı Direnç

Değişim modelleriyle ilgili ilk çalışma Kurt Lewin tarafından yapılmıştır (1951'den Akt. Weick & Quinn, 1999). Lewin'e göre değişim çözme, değişim ve dondurma (unfreezing, change and refreezing) süreçleriyle gerçekleşmektedir. Yine Lewin (1947) değişimin karşısındaki engeli direnç olarak tanımlamış ve değişime karşı çalışanların olumlu tepkilerini 'arzu' olumsuz tepkilerini de 'direnç' olarak ifade etmiştir. Rainey, Zaltman & Duncan (1977) değişime direnci, statükonun değişmesi durumuna karşı aynı durumun korunmasına hizmet eden davranışlar olarak belirtmiştir (Timurkan, 2010).

Bir değişim ihtiyacı kurumsal olarak farklı sebeplerden dolayı hissedilmektedir. Belli başlı değişim öncelleri şunlardır (Saruhan, 2013): (a) birleşme ve satın almalar, (b) ürün hayat döngüsünün sona ermesi nedeniyle çıkış, (c) hükümet politikasında değişiklik, (d) yeni stratejik yönelim, (e) yapısal değişim, (f) üretim süreçlerinin değişmesi. Tavistock enstitüsü araştırmacılarından Coch & French (1948)'in yapmış olduğu çalışmada araştırmacılar değişim karşısında şu dört güçlkle karşılaşmışlardır: (1) işin zorluluğu, (2) gerginlikten kaçınma, (3) standartlaşmış üretim hedeflemesi ve (4) yönetim baskısı. Aşağıdaki tabloda değişime karşı direncin sebepleri ve gidermek için yapılması gereken stratejiler farklı araştırmacıların görüşleri çerçevesinde bir tablo ile görselleştirilmiştir:

Tablo 1: Değişime Karşı Direnç: Sebepler ve Stratejiler

Araştırmacı	Kreitner (1992)	Griffin (1993)	Aldag & Steams (1991)	Schermerhorn (1989)	Dubrin & Ireland (1993)
Direncin Sebepleri					
Sürpriz	X				
Atalet (Inertia)	X	X	X	X	
Anlaşmazlık	X	X	X	X	
Duyusal Yan Etkiler	X	X	X	X	
Güven Eksikliği	X				X
Başarısız Olma Korkusu	X	X	X	X	
Eksik Eğitim	X				

İş Statüsü/Güvenliği Tehdidi	X	X	X	X	
Çalışma Grubu Kopmaları	X	X	X	X	
Çıktıların Zayıf Olması Korkusu					X
Değişimden Doğan Hatalar					X
Belirsizlik		X	X	X	
Üstesinden Gelmek İçin Stratejiler					
Eğitim	X	X	X	X	
Katılım	X	X	X	X	X
Basitleştirme	X	X	X	X	
Müzakere	X	X	X	X	X
Güdümlenme (Manipülasyon)	X	X	X	X	X
Zorlama	X	X	X	X	
Tartışma					X
Finansal Destek					X
Politik Destek					X

Kaynak: Dent, E. B., & Goldberg, S. G. (1999). Challenging "resistance to change". The Journal of Applied Behavioral Science, 35(1), 28.

Öğrenciler açısından değişime karşı direnç onların eğitim sistemi, ebeveynleri, diğer aile üyeleri, arkadaşları ve yakın çevreleri gibi unsurlarda meydana gelen değişim taleplerine karşı göstermiş oldukları olumsuz tepki olarak tanımlanabilmektedir. Öğrenci kendisinden beklenen şimdi ve gelecekte okuluna ve topluma bağlılığını artıracak sosyal, psikolojik, ilmi ve ahlaki değerlerini geliştirecek sistemlere kapalı olması durumunda (Özcan, 1997'den Akt. Yıldız, 2014) kendisini değişime ve gelişime de kapatmış olmaktadır.

2. Öz-Yeterlilik

Öz-yeterlilik inancı (Bandura 1982), "gelecekte muhtemel yaşanacaklar karşısında nasıl üstesinden gelinebileceğine dair yöntemler geliştirme" kişisel yargısı olarak tanımlanmıştır. Daha açık ifadeyle kişinin karşılaştığı durum karşısında ne kadar ve ne süre boyunca çaba sarf edeceğine dair ve geçmiş deneyimleri sayesinde oluşan beklentilere göre sergilenen kişisel yeterlilik inancıdır. Eğer bir insan faydalı bir şekilde bir problemi çözmeye niyetlenmişse, bu onun daha fazla bağlılık hissine sahip olduğunu göstermektedir (Schwarzer, et al., 1997). Öz-yeterlilik kavramı sosyo-bilişsel bakış açısı alınarak ilk kez Bandura tarafından ortaya konulmuştur (Bandura, 1977).

Bandura'ya göre davranış öz-yeterlilik ve sonuç beklentisi olmak üzere iki kaynağa dayanır. Öz-yeterlilik, insanların verilen bir görevi etkileyen kişisel yeterliliklerle ilgili inançlarını, sonuç beklentisi ise belirli fiillerin belirli sonuçlar doğuracağına ilişkin inançlarını içermektedir (Bandura, 1977, 1997'den Akt. Öztürk, 2011).

Sosyal Bilişsel Teori'ye göre öz-yeterlilik inancının oluşmasındaki dört faktör; doğrudan deneyimler, dolaylı yaşantılar, sosyal ikna, duygusal durumdur (Bandura, 1977). Öz-yeterlilik inancının geçmiş yaşantılar (başarı veya başarısızlık), gözleme dayalı deneyimler (diğer kişilerin başarı ve başarısızlıklarına şahit olma), ikna etkisi (aile, arkadaşlar, meslektaşlar aracılığıyla), duygusal deneyim (heyecan, korku vb. yoğun duygular hissetme) gibi etmenler tarafından belirlendiği ifade edilmektedir (Akkoyunlu ve Orhan, 2003; Üstüner, et al, 2009). Başarısız deneyimlerin ise sürekli tekrar etmesiyle öz-yeterlilik inancının zayıflayacağı vurgulanmıştır. Yükleme (Atıf) teorisini de göz önünde bulundurursak bireyin başarısızlıkları kendisine veya dış etkenlere atfetmesi de öz-yeterlilik düzeyinin belirlenmesinde etkili olacaktır (Schunk ve Zimmerman, 2012). Sosyal ikna da performansla ilgili olarak kişinin çevresindeki önem atfettiği kişilerden edindiği öneriler, tavsiyeler, tembihler, uyarıları kapsar. Geçmişteki başarılı deneyimler kadar etkili olmasa da ve başarılı deneyimlerden elde edilen çıkarımlarla çakışmadığı sürece öz-yeterliliği artırıcı bir etken olarak belirtilmiştir. Sosyal iknanın etkisi karşındaki kişinin güvenilirliğine, inanılabilirliği ve konudaki uzmanlığına bağlı olarak değişebilir (Çankır, 2016).

Öğrencilerin öz-yeterlilikleri ile ilgili (Bandura, 1993; Zimmerman, Bandura, & Martinez, 1992; Zimmerman & Martinez-Pons, 1990; Pajares & Graham, 1999; Capri, et al., 2012; Yılmaz, Gürçay & Ekici, 2007) daha önceden de çalışmalar yapılmıştır. Ülkemizde yapılan bir araştırmada (Basım, Korkmazıyürek & Tokat, 2008) kamu kurum kuruluşlarında yer alanlarda öz-yeterlilik algıları ile yenilikçilik ve risk alma eğilimleri ölçülmüş ve öz yeterlilik algısı ile hem yenilikçilik hem de risk alma davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı seviyede bir ilişki tespit edilmiştir. Yine ülkemizde yapılan bir araştırmada da (Çetin, 2011) çalışanların örgüt içi girişimcilik düzeyleri ile öz-yeterlilikleri incelenmiş öz-yeterlilik algısı ile girişimcilik arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Başka bir araştırmada da (Wilson, Kickul & Marlino, 2007) girişimcilik eğitimi ile öz-yeterlilik arasındaki ilişki işletme yüksek lisansı öğrencileri (MBA) örnekleminde incelenmiş ve her iki değişken arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur.

H₁: Belirsizliğe karşı direnç ile öz-yeterlilik arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

3. Girişimcilik

Girişimci, genel anlamda kazanç elde etmek için üretim faktörlerinin üretim sürecinde kullanılması olarak tanımlanmaktadır. Girişimcilik kavramı ise girişimci bir bireyin fırsatları sezmesi, riskleri göz önüne alması ve öncülük ederek bir değer oluşturma sürecidir. Ancak, girişimciliğin tanımı ile ilgili literatürde oldukça fazla tanım söz konusudur. Bu alanda yapılan tanımlardan bazıları şöyledir.

Girişimci; bulanık ve değişken dünyada düzen yaratan ve bunun için yeni bir refah yaratmak için kaynakları bir araya getiren ve tertipleendirir (Drucker, 1986). Dinçer ve Fidan (2000)'a göre girişimci, ürün veya hizmet üretmek amacıyla yatırım yapar. Bunun sağlanması için gerekli olan üretim faktörlerini toplar ve harekete geçirir. Faaliyetlerini sermayeye bağlar ve kâr bekler. İşletmesini kendi yönetebileceği gibi görevini profesyonel yöneticilere de yaptırabilir. Carrier (1996) girişimciliği, kurumsal karlılığı iyileştirmek ve şirketin rekabet pozisyonunu yükseltmek için mevcut firmalar içerisinde yeni işler yaratma süreci olarak tanımlamaktadır. Modern girişimcilik düşüncesinin kurucusu olarak nitelendirilen Schumpeter (1942'den Akt. Goss, 2005) ise girişimciliği yeni bileşimlerin meydana getirilmesi olarak tanımlamış ve bunun da ekonomik kalkınmanın temeli olduğunu belirtmiştir.

Birçok araştırmacı tarafından yapılan çalışmalar, başarılı girişimcileri başkalarından ayıran bazı karakteristik özelliklerinin bulunduğunu göstermektedir. Girişimci bir bireyin temel özelliklerini, girişimcilik kavramı tanımlarını inceleyerek ulaşabiliriz. Yapılan tanımlardan hareketle bir girişimcide olması gereken özellikler birkaç temel faktör çerçevesinde toplanması mümkündür. Bu temel faktörler; iş bitiricilik, planlı hareket etme, atılcılık, çok yönlülük, ileri görüşlülük, önderlik, sosyal olma, bağımsız çalışma arzusu ve oluşacak riskleri üstlenmek olarak tanımlanabilir. Girişimciliğe etki eden diğer faktörlerde; yaş, aile, çevrenin etkisi, cinsiyet, gelir durumu, girişimcilik kültürü, iyimserlik ve kendine güven, riske katlanma, motivasyon, girişimcilik ruhu, hayal ve öğrenme istekliliği olarak belirtilmiştir (Canbaz, Çankır & Çevik, 2014).

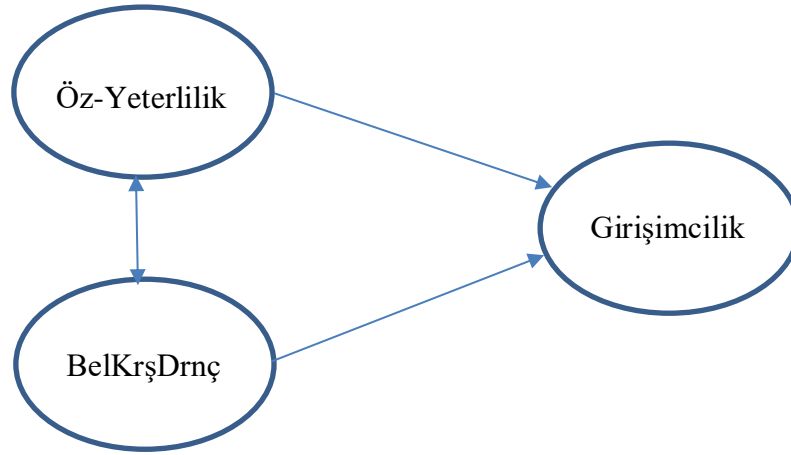
Girişimcilikle ilgili bir önemli alanda girişimciliğin desteklenmesi hususudur. Girişimcilerin en çok ihtiyaç duyduğu girdilerin başında finansman kaynağı gelmektedir. Dolayısıyla etkin sermaye piyasalarının sürdürülebilirliği girişimciliği teşvik edici bir etmendir. Müteşebbisler finansmanlarını farklı kaynaklardan edinirler, bu kaynakların en mühimleri şunlardır: aile bireyleri yâda tanıdıklar, banka, devlet, sermaye piyasaları, varlıklı bireyler ve iş ilişkisinde beraber çalışan firmalar (Yıldız, 2007). Belirtilen finansman desteği dışında yatırım desteği, danışmanlık desteği, pazar desteği, ihracat desteği, bilgi desteği, araştırma ve geliştirme desteği ve mikro kredi ve özel konularda destek yeni destek alanları olarak gösterilebilir.

H₂: Öz-yeterlilik öğrencilerin girişimcilik isteklerine katkı sağlar.

H₃: Belirsizliğe karşı direnç öğrencilerin girişimcilik isteklerine katkı sağlar.

4. Araştırma Modeli ve Yöntem

Şekil 1: Araştırmanın Modeli

Modelin test edilmesi amacı ile araştırmanın örneklemini Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi dördüncü sınıfta okuyan öğrenciler olarak sınırlandırılmıştır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin seçilme nedeni üniversite eğitiminin neredeyse tamamlamış olmaları, farklı şehirden gelenlerin çoğunlukta olduğu bu üniversitede belirli bilgi ve deneyimleri yaşamış olmalarıdır. Bu da onlarda bir öz-yeterlilik inancı sağladığı varsayılmaktadır. Buna ek olarak eğitim yaşamları boyunca yaşamış oldukları belirsizliklerin ve öz-yeterliliklerinin de onların girişimcilik isteklerine katkı yapacakları düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında ele alınan değişkenlerin ölçülmesi bir anket formu aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Anket formundan 206 adedi değerlendirmeye alınmıştır. Anket formunun birinci bölümünde çalışanların girişimcilik isteği düzeyini belirlemeye yönelik olarak Canbaz, Çankır ve Çevik (2013) tarafından yapılan “Girişimcilik İsteği” ölçeği ($\alpha=0.669$), ikinci bölümde, değişime karşı direnç için Oreg (2003)’in altı soruluk ölçeği Türkçe uyarlaması yapılan “Değişime Karşı Direnç” ölçeği ($\alpha=0.640$), üçüncü bölümde, Öz-Yeterliliği ölçmek için Schwarzer ve Jerusalem (1995) tarafından hazırlanıp 1996 yılında Yeşilay, Schwarzer ve Jerusalem tarafından Türkçe’ye uyarlaması yapılan 10 maddelik “Genel Öz-Yeterlilik” ölçeği (öz-yeterlilik $\alpha=0.881$, belirsizliğe karşı direnç $\alpha=0.817$), dördüncü bölümde ise araştırmaya katılanların demografik bulgularını belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Anket çalışması sonucunda veriler IBM SPSS programında analiz edilmiştir.

Ölçeğin tutarlılığını değerlendirmede kullanılan güvenilirlik ölçüsü Cronbach’s Alpha sayısı 0 ila 1 arasında bir sayı olup 0,60 ila 0,70 arasındaki değerler güvenilirlik katsayısının alt sınırını oluşturmaktadır (Cortina, 1993). Buna göre araştırma kapsamında test edilen değişkenlerin güvenilirlik değerlerinin uygun ölçüde olduğu saptanmıştır.

5. Bulgular

Örneklemin %63’ü bayan, % 37’si ise erkektir. Araştırmaya katılanların %33’ü 2001-3000 TL, %28’i 1301-2000 TL, %21’i 0-1300 TL, %10’u 3001-4000, %5’i 4000 ve üzeri aile gelir düzeyine sahiptir. Örnekleme katılanların çoğunluğu %47’si mezun olduktan sonra bir kamu kurumunda çalışmayı düşünmekte kamuyu %32 oranında kendi iş yerinde çalışmayı düşünenler ve %21 oranında özel sektörde çalışmayı düşünenler takip etmiştir.

Tablo 2’de de görüldüğü üzere faktör analizi sonuçlarına göre değerlendirmeye uygun olmayan değişkenler çıkarıldıktan sonra değişime karşı direnç ve girişimcilik isteği soruları tek boyutta toplanmıştır. Öz-yeterlilik soruları ise çalışanların yeni ve beklenmedik durumlara karşı göstermiş olduğu pozitif tepkiyi ortaya koyan ‘belirsizliğe karşı direnç’ ve öz-yeterlilik olmak üzere iki boyutlu olarak saptanmıştır. Ayrıca faktör analizi ile birlikte tüm değişkenlerin geçerliliği sağlanmıştır.

Tablo 2: Faktör Analizi

	Faktörler			
	Öz-Yeterlilik	Değişime Karşı Direnç	Belirsizliğe Karşı Direnç	Girişimcilik
O7	,789			
O9	,778			
O5	,746			
O10	,672			
O6	,641			
O8	,634			
O4	,525			
D4		,828		
D1		,604		
D6		,457		
O2			-,899	
O1			-,697	
G8				,690
G2				,571
G6				,562

Bu çalışma çerçevesinde 206 lisans öğrencisi ile yapılan anket çalışması korelasyon analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonuçlarına göre girişimcilik isteği ile öz-yeterlilik arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır (r: 0,372, p<0,01). Ayrıca öz-yeterlilik ile belirsizliğe karşı direnç arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki (r: 0,512, p<0,01) bulunmuştur. Yapılan korelasyon analizi sonucunda girişimcilik isteği ile belirsizliğe karşı direnç arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir (r: 0,342, p<0,01). Bununla birlikte değişime karşı direnç değişkeninin diğer değişkenlerle anlamlı bir ilişkisi bulunamamıştır. Bu sonuçlara göre H₁ kabul edilmiştir.

Tablo 3: Erkek ve Bayanların Öz-Yeterlilik, Belirsizliğe ve Değişime Karşı Direnç ve Girişimcilik İsteği Düzeylerinin Karşılaştırılması İçin t Testi Tablosu

Model	Değişken	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	Anlamlılık
Özyeter	Erkek	76	4,1250	,74442	1,853	203	,065
	Kadın	129	3,9186	,78509			
BelKarDrnç	Erkek	76	4,1429	,63973	,820	203	,413
	Kadın	129	4,0709	,58661			
DeğKarDrnç	Erkek	76	2,7544	,93709	1,952	203	,052
	Kadın	129	2,5168	,78058			
Girişimcilik	Erkek	76	4,1009	,69500	2,247	203	,026
	Kadın	129	3,8630	,75302			

Özyeter: Öz-Yeterlilik, BelKarDrnç: Belirsizliğe Karşı Direnç, DeğKarDrnç: Değişime Karşı Direnç

Tablo 3’de de görüldüğü üzere erkek ve bayanların öz-yeterlilik, belirsizliğe karşı direnç, değişime karşı direnç ve girişimcilik isteği düzeylerinin karşılaştırması için yapılan t-testi sonrasında erkek ve bayan öğrencilerin girişimcilik isteği birbirinden farklı olduğu bulunmuştur ($t_{0,05}= 2,247$). Buna göre, erkek öğrencilerin girişimcilik isteği ($\bar{x}=4,1$) bayan öğrencilerin girişimcilik isteklerinden ($\bar{x}=3,86$) daha fazladır.

Tablo 4: Kamu Teşviklerinden Haberdarlık Durumu İle Öz-Yeterlilik, Belirsizliğe ve Değişime Karşı Direnç ve Girişimcilik İsteği Düzeylerinin Karşılaştırılması İçin t Testi Tablosu

Model	Değişken	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	Anlamlılık
Özyeter	Evet	121	2,5620	,92199	-,869	203	,386
	Hayır	84	2,6667	,72809			
BelKarDrnç	Evet	121	4,2491	,58220	4,493	203	,000
	Hayır	84	3,8793	,57593			
DeğKarDrnç	Evet	121	4,1240	,75906	2,909	203	,004
	Hayır	84	3,8095	,76404			
Girişimcilik	Evet	121	4,0303	,69389	1,849	203	,066
	Hayır	84	3,8373	,79067			

Özyeter: Öz-Yeterlilik, BelKarDrnç: Belirsizliğe Karşı Direnç, DeğKarDrnç: Değişime Karşı Direnç

Diğer bir analiz de tablo 4'te de görüldüğü üzere kamu teşviklerinden haberiniz var mı değişkeni ile öz-yeterlilik, belirsizliğe karşı direnç, değişime karşı direnç ve girişimcilik isteği değişkenleri arasında yapılmıştır. Kamu teşviklerinden haberdar olanların sayısı 121 iken haberi olmayanların sayısı 84 çıkmıştır. Kamu teşviklerinden haberdar olan ve olmayan iki grubun belirsizliğe karşı direnç düzeylerinin karşılaştırması için yapılan t-testi sonrasında her iki grubun belirsizliğe karşı direnç düzeyleri birbirinden farklı olduğu bulunmuştur ($t_{0,05} = 4,493$). Buna göre, kamu teşviklerinden haberdar olanların belirsizliğe karşı dirençleri ($\bar{x} = 4,24$) haberdar olmayanların belirsizliğe karşı dirençlerinden ($\bar{x} = 3,87$) daha fazladır. Ayrıca değişime karşı direnç düzeylerinde de farklılık tespit edilmiştir ($t_{0,05} = 2,909$).

SONUÇ

Doğrulayıcı faktör analizi uygulanarak elde edilen bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir. Buna göre, modelin tüm uyum indekslerinin referans değerlerinin üzerinde olmasıyla ölçülen tüm maddelerin, teorik olarak planlanan değişkenlerle istatistiksel olarak da uyumlu olduğu saptanmıştır. Tablo 1'deki ayırım geçerliliği değerleri ile Tablo 3'teki yakınsak geçerlilik sonuçları bir araya getirildiğinde yapı geçerliliği için gerekli şartların sağlandığı belirtilebilir (Hair, Anderson, Tatham ve Black, 1998).

Tablo 4: Öz-Yeterliliğin Girişimcilik İsteği Üzerindeki Etkisi

Model	Değişkenler	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Beta	F	T	Anlamlılık
1	Özyeter	,342	,117	,113	,342	26,990	5,195	,000

Özyeter: Öz-Yeterlilik

Bağımlı Değişken: Girişimcilik İsteği

Tablo 4 incelendiğinde altıncı hipotezin test edilebildiği görülmektedir. Tablo sonuçlarına göre öz-yeterliliğin girişimcilik algısını %34,2 oranında pozitif yönde etkilediği görülmektedir. Öz-yeterlilik aynı zamanda öğrencilerin girişimcilik algılarını % 11 oranında açıklamaktadır. Bu sonuca göre öz-yeterliliğin girişimcilik isteğine katkı sağladığı ortaya çıkmış ve araştırmanın ikinci hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 5: Belirsizliğe Karşı Direncin Girişimcilik Üzerindeki Etkisi

Model	Değişkenler	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Beta	F	T	Anlamlılık
1	BelKarDrnç	,372	,138	,134	,372	32,675	5,716	,000

BelKarDrnç: Belirsizliğe Karşı Direnç

Bağımlı Değişken: Girişimcilik İsteği

Üçüncü hipotezin test edildiği Tablo 5 incelendiğinde belirsizliğe karşı direncin girişimcilik isteği düzeyi üzerinde %37,2'lik bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Yapılan regresyon analizine göre belirsizliğe karşı direnç öğrencilerin girişimcilik isteğini % 13 oranında açıklamaktadır. Analiz sonucu etki düzeyinin pozitif ve kuvvetinin de orta düzeyli olduğunu göstermektedir. Bu sonuca göre araştırmanın üçüncü de hipotezi kabul edilmiştir.

Bu araştırma Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 206 dördüncü sınıf öğrencisi arasında yapılmıştır. Araştırmanın amacı öğrencilerin öz-yeterlilikleri, girişimcilik isteği ve değişime karşı dirençleri arasındaki ilişkiyi bir anket çalışması çerçevesinde inceleyip ortaya koymaktır. Bu çalışmada öğrencilerin değişim karşısında almış oldukları tutum onların öz-yeterlilik ve girişimcilik isteği açısından değerlendirmeye alınmıştır.

Geçerlilik ve güvenilirlik analizinden sonra yapılan t-testi sonuçlarına göre; erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre girişimcilik isteklerinin daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Elde edilen bu sonuç Türkiye'de ve dünyada yapılan araştırmalarla uyum göstermektedir (Wilson, Kickul & Marlino, 2007; Zhao, Seibert & Hills, 2005; Naktiyok & Kürşat, 2009). Kamu teşviklerinden haberdarlık durumu ile öz-yeterlilik, belirsizliğe ve değişime karşı direnç ve girişimcilik isteği düzeylerinin karşılaştırılması için yapılan t testi sonucuna göre teşviklerden haberdar olanların belirsizliğe ve değişime karşı olan dirençleri olmayanlara göre daha yüksek çıkmıştır.

Öz-yeterlilikleri daha fazla olan öğrencilerin girişimcilik isteklerinin daha fazla olması ve öz-yeterliliğin girişimcilik isteğine olumlu katkı yapması bu araştırmanın önemli sonuçlarından biridir. Zorluklar karşısında yılmayan, sorunlar karşısında çözüm yolları üretebilen ve güçlükleri soğukkanlılıkla karşılayabilen bireyler girişimciliğin tabiatında da bulunan bu durumların üstesinden gelmekte daha da etkin olabilmektedir. Ayrıca belirsizliğe karşı direnç gösterebilen kişilerde girişimcilik isteğinin daha da fazla olmasının nedeni de girişimciliğin belirsizliklerle ve risklerle dolu bir nitelikte olmasıdır.

TARTIŞMA

Araştırma örnekleminin sadece öğrencilerden oluşması çalışmanın sınırlılığını ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışma sadece Kırklareli'nde okuyan dördüncü sınıf öğrencilerine yapılmış olmasıyla da belirli bir sınırlılığa sahiptir. Bundan sonraki çalışmalarda değişkenlerimizin farklı iş gruplarında ve kişilerde uygulanması bu çalışmanın tavsiyelerindedir.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, Buket, and Feza Orhan (2003), "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü Öğrencilerinin Bilgisayar Kullanma Öz Yeterlik İnancı ile Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki", *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology* 2.3.
- Alvarez, Sharon A., David Audretsch, and Albert N. Link (2016), "Advancing Our Understanding of Theory in Entrepreneurship", *Strategic Entrepreneurship Journal* 10.1: 3-4.
- Bandura, Albert (1997), "Insight Self-efficacy", *Harvard Mental Health Letter*, 13 9: 4-6.
- Bandura, Albert (1993), "Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning", *Educational psychologist* 28.2: 117-148.
- Bandura, Albert (1982), "Self-efficacy mechanism in human agency", *American psychologist*, 37.2: 122.
- Bandura, Albert (1977), "Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change", *Psychological review*, 84.2: 191.
- Basım, H. Nejat, Haluk Korkmazıyürek, and A. Osman Tokat (2008), "Çalışanların Öz Yeterlilik Algılamasının Yenilikçilik Ve Risk Alma Üzerine Etkisi: Kamu Sektöründe Bir Araştırma", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19:121-130.
- Canbaz, Mustafa, Bilal Çankır, and Emre Çevik (2014), "İşletme ve Muhasebe Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesinde Bölgesel Farklılık Etkisi", *Business & Management Studies: An International Journal*, 1(3): 229-248.
- Capri, Burhan, et al. (2012), "General self-efficacy beliefs, life satisfaction and burnout of university students", *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 47: 968-973.
- Carrier, Camille (1996), "Intrapreneurship in small businesses: an exploratory study", *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 21.1: 5-21.
- Cortina, Jose M. (1993), "What is coefficient alpha? An examination of theory and applications", *Journal of applied psychology*, 78.1: 98.
- Çankır, Bilal (2016), "Geri Bildirimin Araştırma Görevlilerinin Öz-Yeterlilikleri Üzerindeki Etkisi", *İş ve İnsan Dergisi*, 3.1: 21-30.
- Çetin, Fatih (2011), "Örgüt İçi Girişimcilikte Öz Yeterlilik Algısı ve Kontrol Odağının Rolü", *Business and Economics Research Journal*, 2(3): 69.
- Dent, E. B., & Goldberg, S. G. (1999), "Challenging "resistance to change", *The Journal of Applied Behavioral Science*, 35(1), 25-41.
- Dinçer, Ömer, & Yahya Fidan (2000), *İşletme Yönetimine Giriş*, Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Drucker, Peter F., and James L. Noel (1986), "Innovation and Entrepreneurship: practices and principles", *The Journal of Continuing Higher Education*, 34.1: 22-23.
- Goss, David (2005), "Schumpeter's legacy? Interaction and emotions in the sociology of entrepreneurship", *Entrepreneurship Theory and Practice*, 29.2: 205-218.
- Lewin, Kurt (1951), *Field theory in social science: selected theoretical papers* (Edited by Dorwin Cartwright.).
- Lewin, Kurt (1947), "Frontiers in group dynamics II. Channels of group life; social planning and action research", *Human relations*, 1.2: 143-153.
- Malach Pines, Ayala, Miri Lerner, and Dafna Schwartz (2010), "Gender differences in entrepreneurship: equality, diversity and inclusion in times of global crisis", *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal*, 29.2: 186-198.
- Naktiyok, Atılhan, and M. Kürşat Timuroğlu (2009), "Öğrencilerin motivasyonel değerlerinin girişimcilik niyetleri üzerine etkisi ve bir uygulama", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23.3.

- Oreg, Shaul (2003), "Resistance to change: developing an individual differences measure", *Journal of applied psychology*, 88.4: 680.
- Özcan, K. C. (1997), *Yüksek öğretimde kalite. Yüksek Öğretimde Sürekli Kalite İyileştirme*. Ankara: Haberal Eğitim Vakfı.
- Pajares, Frank, and Laura Graham (1999), "Self-efficacy, motivation constructs, and mathematics performance of entering middle school students", *Contemporary educational psychology*, 24.2: 124-139.
- Rainey, Glenn, Gerald Zaltman, and Robert Duncan (1977), *Strategies For Planned Change*: 378-382.
- Saruhan, N. (2013), *The role of trust in organization in the relationship between resistance to change and communication. The moderating effects of organizational justice and psychological capital on this relationship*. PhD Thesis. Istanbul: Marmara University.
- Schumpeter, Joseph (1942), "Creative destruction", *Capitalism, socialism and democracy*: 82-5.
- Schunk, Dale H., and Barry J. Zimmerman (2012), *Motivation and self-regulated learning: Theory, research, and applications*, Routledge.
- Schwarzer, Ralf, and Matthias Jerusalem (1995), "Optimistic self-beliefs as a resource factor in coping with stress", *Extreme stress and communities: Impact and intervention*, Springer Netherlands, 159-177.
- Timurkan, K. (2010), *Örgütsel Yapının Örgütsel Değişime Direnç Üzerindeki Etkisi: İzmir Tapu ve Kadastro Bölge Müdürlüğü'nde Bir Uygulama*, Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi: İzmir.
- Üstüner, Mehmet, et al. (2009), "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik Algıları. Secondary School Teachers' Self-Efficacy Beliefs", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9.17: 1-16.
- Wadhvani, R. Daniel (2016), "6 Entrepreneurship in historical context: using history to develop theory and understand process", *A Research Agenda for Entrepreneurship and Context*, V. 65.
- Weick, Karl E., and Robert E. Quinn (1999), "Organizational change and development", *Annual review of psychology*, 50.1: 361-386.
- Welter, Friederike (2011), "Contextualizing entrepreneurship—conceptual challenges and ways forward", *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35.1: 165-184.
- Wilson, Fiona, Jill Kickul, and Deborah Marlino (2007), "Gender, entrepreneurial Self-Efficacy, and entrepreneurial career intentions: Implications for entrepreneurship Education", *Entrepreneurship theory and practice*, 31.3: 387-406.
- Yıldız, S. (2007), '*Girişimcilik*', Yüksek Lisans Tez Projesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Yılmaz, Miraç, Deniz Gürçay, And Gülay Ekici (2007), "Akademik özyeterlik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33.33.
- Zhao, Hao, Scott E. Seibert, and Gerald E. Hills (2005), "The mediating role of self-efficacy in the development of entrepreneurial intentions", *Journal of applied psychology*, 90.6: 1265.
- Zimmerer, Thomas, Norman M. Scarborough, and Doug Wilson (2005), *Essentials of entrepreneurship and small business management*, Pearson/Prentice Hall.
- Zimmerman, Barry J., Albert Bandura, and Manuel Martinez-Pons (1992), "Self-motivation for academic attainment: The role of self-efficacy beliefs and personal goal setting", *American educational research journal*, 29.3: 663-676.
- Zimmerman, Barry J., and Manuel Martinez-Pons (1990), "Student differences in self-regulated learning: Relating grade, sex, and giftedness to self-efficacy and strategy use", *Journal of educational Psychology*, 82.1: 51.